

بهائیت در چین

امر بهائی که در گذشته به "دیانت داتونگ - یعنی بزرگ مشترک" ترجمه شده بود، نشانگر تبلیغ امر بهائی در دوره کوتاهی از دوران گذشته چین است. برای بعضی افراد مسن که از آن زمان چین خاطراتی دارند، هنوز ممکن است دین داتونگ و دین بهائی را به یاد آورند. با تشکیل چین جدید، فعالیت‌های دین داتونگ در سرزمین چین کاملاً متوقف شد. پس تعجب آور نبود که نسل جوان مردم چین در مورد امر بهائی چیزی زیادی ندانند.

اما در طول چهل سال گذشته، نه تنها سرزمین چین، که در سراسر کشورهای جهان امر بهائی به سرعت گسترش یافت و با پشتوانه نیروی عظیم معنوی تبدیل به سراج هدایت در مسیر اصلاح امور اجتماعی بشر امروز شد. این نیرو در هر لحظه با سرعتی شگفت‌انگیز در حال گسترش و رشد است. شناخت امر بهائی برای صاحب نظران که توجهی به آینده بشر دارند، نه تنها مفید بلکه لازم است.

دین بهائی یک دین واقعی و مستقل است، نه دست‌آوردی از اصلاح اسلام و نه نتیجه توسعه و تغییر دین دیگری است و از این نقطه در نظر جهانیان شناخته شده است. مورخ برجسته آرنولد - توینی درباره آن اینطور نوشته: "دین بهائی مانند دین اسلام، دین مسیحی و دیگر ادیان جهانی که پذیرفته شده‌اند، یک دین مستقل و نه فرقه‌ای از یک دین است و موقعیت آن با موقعیت مذاهب دیگری که در دنیا پذیرفته شده یکسان است".

دین بهائی یک دین مدرن و دارای ویژگیهای واضح است. تعلیمات این مذهب به تمام افراد جهان، یک تمدن جدید را نشان می‌دهد و در ادامه ادیان الهی گذشته، امر الهی را برای بشر امروز به ارمغان آورده است. بنابراین در ابعاد بسیار، این دین با مفاهیم مذهبی سنتی کاملاً متفاوت است.

اول آنکه یک "دین عمومی" است. این دین نه دارای روحانی خاصی مانند کشیش و راهبان است و نه تقلید از مراجع یا کشیشان و علمای دین را به پیروان این آیین الزام می‌کند. تبلیغات این مذهب نه به

عهده افراد خاص بلکه به عنوان وظیفه توسط پیروان این مذهب انجام می‌گیرد. مراسم وارد شدن به این مذهب بسیار ساده و بدون هیچ دعای آشکار یا جمعی است. اعتقاد این دین بر این است که هر فرد باید خودش حقیقت را جستجو کند و نباید کورکورانه پرستش و اطاعت کند. در احکام زندگی دینی، به نظر می‌رسد عاری از حواشی و بایدها و نبایدهایی است که سودی برای بشر امروز ندارد. بهائیت در مدیریت خودش از سیستم انتخاباتی و سیستم مشاوره استفاده می‌کند، سیستم عملیاتی و روش آن نسبت به ادیان دیگر نزدیکتر و منطبق‌تر به جامعه امروز است.

با این حال دین بهائی ادیان دیگر را قبول دارد، این دین معتقد است که "همه ادیان هم ریشه" هستند، یعنی ادیان مختلف از یک ریشه مقدس آمده و ذات همه ادیان یکسان است. در این مورد با دیدگاه پیامبر کریشنا از دین هندوی مدرن مشابه است، اما در دین بهائی این نقطه بطور سیستمی توسعه و گسترش داده شده است. از نظر بهائیان پیامبران ادیان مختلف مانند عیسی در دین مسیحی، موسی در دین یهودی، ساکیامونی در دین بودا، محمد در دین اسلام، کریشنا در دین هندی و غیره، همه از طرف خدا فرستاده شده و رسولان واقعی هستند و بین آنها هیچ تفاوتی وجود ندارد و حقیقت همسانی که همان روح قدسی الهی است در اعصار مختلف در کالبد مظاهر الهی ظهور کرده است.

بالاترین هدف دیانت بهائی تحقق زمینه‌های مشترک برای همه افراد بشر است، یعنی همان "وحدت عالم انسانی" که در آن همه کشورهای دنیا یکی است و همه مردم شهروندان آن هستند. این اندیشه با اینکه در تعلیمات برخی ادیان و در افکار صاحب نظران و بزرگان باستانی و مدرن در داخل و خارج از کشور نیز وجود دارد اما تنها دیانت بهائی توانسته این مفهوم را به تمام جنبه‌های اعتقادی خود وارد کند و به یک سری طرح پیاده‌سازی دنیای مشترک و یک برنامه‌آداری در سطح جهانی تبدیل شود و با پایداری بی‌همتایش این عمل را ترویج داده است. این دقیقاً همان دلیلی است که به نام "دیانت داتونگ (بزرگ مشترک)" نامیده شده بود. جامعه شناس آمریکایی وارن واگنر گفته است "در بین تمام ادیان که خودشان را دین پیشرفته معاصر ادعا می‌کنند، تنها دین بهائی می‌تواند بدون ابهام به کار و تعهد در راستای وحدت بشر عمل کند".

در کبرای قضیه "وحدت بشر"، بهائیت دو پرچم "برابری" و "همبستگی" را به اهتزاز در آورد. بهائیان معتقدند که هر انسانی از هر نژاد، طبقه، جنسیت و مذهب، همه مخلوقات مقدس خداوند هستند و باید برخوردار از برابری و عدم تبعیض باشند. هر کشور، هر ملت و هر دین باید دست بدست پیش برود و برای ایجاد یک "ملکوت خدا" بر روی زمین با هم بکوشند.

بهائیان به علم و هنر احترام می گذارند و علم و دین را به عنوان دو بال انسان می پندارند که هر دو با هم انسان را به مقام حقیقی خود نائل می کنند.

بهائیان یک ویژگی بسیار جذاب دارند و آن همان اصل "دکترین میانه روی" است که در کل دیانت به آن باور دارند. این ماهیت فلسفه مکتب کنفوسیوس چینی در باورهای دینی بهائی به شکل تابع جدیدی جلوه می کند. آنان معتقدند که هر چیزی اگر به حد افراطی برسد، به اثری مخالف منجر می شود. در این دیانت آمده است: "مقامات باید در همه کار از اصول "دکترین میانه روی" استفاده کنند. اگر هر چیزی فراتر از "دکترین میانه روی" باشد، امکان ندارد که اثرات مقید بر روی چیزی ایجاد کند. مانند آزادی، اگر به راه افراطی رفته باشد حتماً به انسان آسیب می رساند."

در ابعاد معین، نظام اعتقادی بهائی خود نتیجه یک "دکترین میانه روی" است. از رفتار بهائیان نیز می توانیم اصول "دکترین میانه روی" را پیدا کنیم. بهائیان در مدیریت اداری خود نیز از اصول "دکترین میانه روی" استفاده می کنند، نه به طور کامل دموکراتیک و نه به طور کامل انتصابی یا متمرکزند. مانند سیستم انتخاباتی ساختار مدیریت داخلی بهائی، با سیستم انتخابات دموکراتیک که در نظام سیاسی سکولار وجود دارد کاملاً متفاوت است. به عنوان مثال، بهائیان اجازه نمی دهند که در انتخابات فعالیت های رقابتی باشد و نامزدی توصیه داشته باشد. در نظریه سیاسی، بهائیت نه کاملاً از نظام جمهوری تبعیت می کند و نه کاملاً نظام سلطنتی را نفی می کند بلکه از یک سیستم مشاورتی بهره می برد.

آشکار است که نتیجه "دکترین میانه روی" وحدت، آشتی، مشاوره و سازش است که از نظر بهائیت همه آنها از اصول ضروری زندگی بشر در عصر حاضر است.

از آنجایی که دین بهائی دارای موارد تازگی فوق است، افراد زیادی آن را به عنوان یک نیاز بهتر برای مردم مدرن امروز می‌دانند و دین بهائی نیز مذهب جدیدی است که بیشتر با نظم نوین جهانی و دنیای امروز که در حال تغییر است متناسب می‌باشد.

کارشناس آموزش و پرورش مشهور چین و رئیس سابق دانشگاه چینگ هوا آقای چائو یون شیانگ دین بهائی را " بهترین دین روشن بین " نامیده است. علاوه بر این، برخی از مردم فکر می‌کنند که جنبش دین بهائی یک جنبش بزرگ اصلاحات دینی است و نسیم تازه‌ای به این دنیا وزیده و نیز به محافل مذهبی نیروی نشاط جدید تزریق کرده است. با مرور تاریخ، در هر یک از ادیان بزرگ یک جنبش اصلاحات وجود داشته است اما هیچ کدام مانند دین بهائی آنقدر کامل نبوده است. مذهب سنتی معمولاً یک دنیای بسته و مستقل است و در داخل این مذاهب، محافظت مطلق و پر رمز و راز است به گونه‌ای که می‌تواند با آدم‌های عادی تفاوت داشته باشد و در بین ایمان و زندگی معمولی یک شکاف بزرگ غیر قابل عبور وجود دارد. دین بهائی تا حدی حجاب مرموز را باز کرد و یک پل بین ایمان و زندگی معمولی ساخت. در داخل بهائیت طبقات کشیش و گروه راهبان دیگر دیده نمی‌شود، قوانین و مقررات آزار و فرمالیسم نیز لغو شده و بین همه پیروان برابری و رابطه همکاری ایجاد کرده است. نسبت به دیگر ادیان، دین بهائی امور مذهبی و زندگی معمولی را موفق‌تر درهم آمیخته است، این مورد را ما می‌توانیم از زندگی جامعه هزاران بهائی و رابطه مسالمت آمیز آنان با دیگر ادیان که در حال حاضر به خوبی راه اندازی و اجرایی شده بینیم. در عرصه بین المللی، بهائیان به طور فعال در امور مختلف بین المللی شرکت کرده‌اند، آنها اصول بهائی را در کار خودشان آمیخته و تلاش می‌کنند با استفاده از ایده‌ها و روش‌های بهائی مشکلات جامعه بشر را حل کنند.

در زمان ورود به قرن بیست و یکم، اجازه دهید ما به تاریخ قرن بیستم نگاه کنیم، این دوره چقدر الهام بخش و پر از تغییرات چشمگیر بوده است! عمیق‌ترین فاجعه جنگ در تاریخ انسان، شدیدترین درگیری و ایستادگی در زمینه نژاد، مذهب و ایدئولوژی وجود داشته؛ پیشرفت مادی بی سابقه و دستاوردهای علمی؛ به وجود آمدن سازمان ملل متحد و تأثیر آن بر امور جهانی، تغییرات عمده و سازماندهی مجدد

در جغرافیای سیاسی؛ گسترده‌ترین و شدیدترین آسیب بر روی محیط زیست و جنبش‌های مربوطه به محیط زیست؛ دستاوردها و پیشرفت در جنبش آزادی زنان؛ دستاوردهای بی‌سابقه در آموزش و پرورش جهانی و رفاه و فرهنگ عامه و غیره. این همه در این قرن بزرگ اتفاق افتاده است. می‌توان گفت آنچه در این قرن اتفاق افتاده فراتر از مجموعه‌ای است از آنچه در تاریخ بشر در دوران گذشته رخ داده است. این یک دوره همزیستی ایده‌آل است و نیز دوره‌ای است که می‌تواند رؤیای بیشتر به وجود آورد. انسان از هر لحظه قابل‌تر می‌تواند از خود آگاه شود و واضح‌تر از مأموریت خود شناخته شود و به طرز فعال‌تری به سرنوشت و آینده خود توجه کرده است. در واقع، بشریت در حال حاضر در چهار راهی ایستاده و با انتخاب لحظات حساسی که وابسته به آینده خود است روبروست. بنابراین، باید یک طرح راهنما که او را به جلو پیش برد و آماده ورود به قرن بیست و یکم نماید، داشته باشد.

نویسنده مشهور روسی لئو تولستوی که مردم چین با وی بسیار آشنا هستند، قبلاً با بهائیت برخورد داشته و چنین تفسیری نوشته است: "سالها من با دین بهائی رفت و آمد زیادی داشتم و به آئین آنها علاقمندی زیادی پیدا کردم. من فکر می‌کنم این آموزه‌ها حتماً آینده بزرگی خواهند داشت چون آنها تمام سوء تفاهمات و اختلافات را تصرف کرده و همه انسانها را تشویق می‌کنند تا در اعتقاد، اتحاد و همبستگی داشته باشند".

کتاب "طلوع نوینی برای بشریت: عقیده بهائیت" اولین بار در سال 1994 میلادی توسط آقای لی شائوبای به زبان چینی تألیف و توسط انتشارات بهائی ماکائو چین به چاپ رسید و در سال 1995 و 2001 میلادی تجدید چاپ گردید. در سال 2010 میلادی نیز توسط انتشارات بین‌المللی عصر جدید به چاپ چهارم رسید. این کتاب دارای نه فصل در 252 صفحه به همراه یک ضمیمه تصاویر رنگی از بهائیت و فعالیت‌های آنها در چین می‌باشد. مؤلف کتاب در صفحه اول در معرفی امر بهائی این چنین نوشته است:

"به عنوان یک محقق علوم انسانی و علوم اجتماعی، از ابتدا به کارهای سراسر جهان علاقمند بودم. طبیعتاً در این میان علاقمندی به روابط دین و سیاست و اقتصاد حتی کل تمدن بشری را شامل می‌شد. متوجه شدم که در قرن بیستم پیروان برخی ادیان سنتی روز به روز کاهش یافته‌اند ولی بهائیت با سرعتی باور نکردنی با رشد تعداد پیروان و گسترش مناطق آن در جهان مواجه شده است و پس از مسیحیت، دومین دین در جهان به لحاظ گستردگی است. نکته قابل تفکر اینکه این دین حدود یک و نیم قرن قدمت دارد ولی توسعه و پیشرفت آن بیش از سایرین کانون توجه قرار گرفته است.

من خودم بهائی نیستم و تا دو سال قبل کلمه بهائی را نشنیده بودم. دلیل نوشتن این کتاب، آگاهی و شناخت دادن به مردم و آشنا ساختن اندیشمندان و صاحب نظران با دین بهائیت است تا اینکه از بهائیت که یک آیین جدید است شناخت کامل، عمیق و روشنی داشته باشند. این کتاب اگر چه با هدف تبیین یک آیین و ایده و نه برای تبلیغ نوشته شده، ولی باید اعتراف کنم که با برخی از آرمانها و ارزشهای آن موافقم. در این میان اسناد و کتبی که در مورد بهائیت و از دیدگاه‌های مختلف نوشته شده باشد و نیز کامل و منظم و متناسب با سطح آگاهی و فرهنگی مردمان چین باشد بسیار کم است. لذا به همین علت این کتاب نوشته شد.

من باید تشکر ویژه‌ای از آقای کانگ داشته باشم چراکه این کتاب با منابع زیاد و اطلاعات و مشاوره‌های زیاد ایشان شکل گرفته است و بدون کمک ایشان امکان‌پذیر نبود. آقای هوکای آن را ویرایش کرده و خانم کویی شائوچین برای اسامی ترجمه شده این کتاب منابع و نظراتی ارائه داده است که از همه آنها سپاسگزارم."

لی شائو بای - دسامبر 1992 میلادی

در پایان خوب است به تحقیقات گسترده‌ای که در چین در رابطه با بهائیت انجام شده نگاهی انداخته شود. در چند سال اخیر مقالات و پایان نامه‌های متعددی موضوع خود را به این مذهب نوپا اختصاص داده‌اند.

از اولین مقالات منتشر شده راجع به بهائیت مقاله مین جیا مین در سال 1991 با عنوان «بهائیت، مارکسیسم و نظریه عمومی تکامل» است. در دهه اخیر تحقیقات راجع به بهائیت می‌توان به مقاله «بهائیت، دکترین مذهبی منحصر به فرد در ادیان حاضر» توسط سی‌دا گویی منتشر شده در سال 2005 اشاره نمود. او در معرفی مقاله می‌نویسد مذهب بهائیت در زمان معاصر به دلیل فراخواندن مذاهب به پرهیز از تعصب مذهبی منحصر به فرد است. وی در همان سال در مقاله‌ای با عنوان «بهائیت و جهان وطنی» ظرفیت‌های موجود در بهائیت به عنوان یک دین مدرن را بررسی نمود. همچنین وی مقاله دیگری تحت عنوان «کنفوسیوس و بهائیت» در سال 2007 منتشر کرد که در واقع یک مطالعه تطبیقی بین این دو مکتب است. مقاله «بهائیت و مدرنیته» نوشته لی‌وی جین که در سال 2004 منتشر شد به فاکتورهای موجود در دیانت بهائی اشاره می‌کند که با دنیای مدرن همخوانی دارد. فاکتورهای نظیر آسان بودن مراسم و مناسک دینی، دموکراتیک بودن تشکیلات آن، هماهنگی با دنیای سیاست و اقتصاد کنونی و غیره از فاکتورهایی است که این مذهب برخوردار است.

همچنین برخی از پایان‌نامه‌ها که در خصوص امر بهایی است عبارتند از:

- پایان‌نامه دکتری پانگ شیو چنگ: "مبانی کلامی بهائیت، تطور تاریخی و گسترش آن"

پایان‌نامه که در نه فصل و 300 صفحه تدوین شده و در سال 2009 دفاع شده است. نویسنده به صورت مفصل شکل‌گیری و تطور تاریخی و مراحل گسترش مذهب را بررسی نموده است.

- پایان‌نامه دکتری ون لی‌لی: "بررسی تطبیقی خلق عالم در بهائیت و ایجاد عالم در تائوئیسم"

این پایان‌نامه در سال 2008 در دانشگاه شن دونگ تدوین شده و نویسنده قصد دارد به چهار سؤال پاسخ دهد. اول اینکه ویژگی خدا و تائو چیست و چرا این دو مکتب خلق را به آنها نسبت می‌دهند. دوم اینکه خدا چگونه عالم را خلق و تائو چگونه عالم را ایجاد کرده‌اند. سوم این که خدا چگونه عالمی و تائو چگونه عالمی را ایجاد کرده‌اند. چهارم اینکه رابطه خدا با عالم و رابطه تائو با عالم چگونه است، اتحاد است یا افتراق.

- پایان نامه دکتری وانگ بو شیه: "بازخوانی اندیشه حضرت بهاءالله"

این پایان نامه در سال 2008 در دانشگاه شن دونگ دفاع شده است که به بررسی اندیشه آورنده این مذهب پرداخته است.

- پایان نامه کارشناسی ارشد بی جینگ: "گسترش بهائیت در آمریکا"

این پایان نامه در سال 2007 در دانشگاه سی چوان دفاع شده است. نویسنده نفوذ و گسترش مذهب بهائیت را در آمریکا مورد بررسی قرار داده است.

- پایان نامه کارشناسی ارشد چنگ سی یو: "هماهنگی اندیشه دیانت بهائی"

این پایان نامه در سال 2008 دفاع شده و نویسنده معتقد است که مذهب بهائی به عنوان یک دین برای برقراری یک جامعه هماهنگ نقش مهمی می تواند داشته باشد. در دنیای کنونی و مشکلات فراوان آن بهائیت به عنوان فعال ترین مذهب از نظر عدالت، انصاف، آزادی، تحمل و مدارا سخن می گوید.

نویسنده و محقق: ا. ک.